

remo lahko, kako je svojo življenjsko pot ob pešanju fizičnih moči zmogel pripravljati na konec, ob tem pa storiti še to, kar je v dobro mladih in svojih ustanov lahko – opogumiti in uvesti svoje naslednike. Ob zaključku drugega dela je obsežen seznam bibliografije ter imensko in stvarno kazalo.

Prikaz nastanka ideje za začetek redovne družbe, boja za njeno ustanovitev in uveljavitev ni le historični oris nekega zgodovinskega trenutka in določene razvojnega pastoralnega procesa – je priložnost za vse nas, da na vzgojne in pastoralne izzive v sicer drugačnih razmerah pomislimo tudi danes. Očitek, da gre za kaotično ustanovo – zlasti, ko gre za duhovniško vzgojo –, ki ga je bil Janez Bosko deležen od dobronamernih ljudi (2019, 480), ga ni motil. Zavedal se je, da samo tisti, ki raste iz duha, razigranega oratorija, zmore ponesti oznani lo odrešenja mladim na pravi način. Današnja centralizacija vzgoje duhovniških in redovniških kandidatov – njihov odmik od realnega dela za mlade v njim tuj svet – za nadaljevanje takega načina pastoralnega in vzgojnega dela ni ravno dobra popotnica. Prav zato je prevod

Braidove biografije prispevek k oživiljanju potrebe po vrnitvi h koreninam oratorija. Ne v smislu devetnajstega stoletja, še manj Italije ali Piemonta, temveč v duhu preproste vere v poklicanost za bogato življenje na tem svetu in v pričakovanju užitka v nebeški domovini. »Don Bosko se je dobro zavedal, da živi in dela v družbenem in gospodarskem sistemu, ki je v fazi preobrata, čeprav o družbenih problemih (predvsem o delavskem vprašanju), ki jih je to obdobje ustvarilo ali zaostri lo, nikoli ni razmišljal. Vključevanje mladih – zlasti njegovih ranljivih fantov – v ta sistem je bilo težavno, a nujno potrebno; te fante je želel podpirati prav zato, ker so v svojem otroštvu in mladosti na podeželju, mirnem ozračju obnove, potrebovali veliko več pomoči kot on sam.« (2024, 673) Avtorjeve besede kažejo, da je njegova knjiga namenjena v prvi vrsti sicer res nam, ki iz karizme sv. Janeza Boska živimo – obenem pa tudi vsem, ki jim je za mlade mar tudi danes in jih ob upoštevanju zgodovinskega trenutka želijo vključiti v odgovorno cerkveno in družbeno življenje.

Janez Vodičar

Ivan Platovnjak in Tone Svetelj. *Listening and dialogue with the world. A philosophical and theological-spiritual vision*. Znanstvena knjižnica 89. Ljubljana: University of Ljubljana Press, 2024. 207 str. ISBN 978-961-297-350-6.

Znanstvena monografija *Listening and dialogue with the world. A philosophical and theological-spiritual vision* se osredotoča na vprašanje, kako vzpo-

staviti dialog s sekularnim svetom, ki ostaja v napetosti med transcendenco in imanenco. Tišina in poslušanje, ana-teizem, transhumanizem, rezilienca, iskanje upanja, kontemplativni odnos do sveta, tehnologija v iskanju nesmrtnosti – to je le nekaj vidikov, s katerimi se monografija sooča. Izbiro teh tem delno narekujejo projekti, v katere sta avtorja v zadnjih letih na akademski ravni aktivno vključena.

Iskalci sodobnega časa se vedno znova soočajo z vprašanjem, kako doseči polnost življenja. V globinah vsakega človeka je vedno nekaj, kar ostaja neizpolnjeno in hrepeni po več. Ta nemir človeka spremlja na vsakem koraku, in to ne glede na življenjske okoliščine. Avtorja rešitve iščeta pri mnogih sodobnih mislecih, med drugim tudi pri Charlesu Taylorju, ki sekularno dobo kot pot iskanja novih oblik duhovnega življenja analizira na izviren način. Metodologija pisanja monografije je pregledna in jasna, saj so v prvem delu vsakega poglavja podrobno opisani filozofski okviri razmišljanja o določenem izzivu, medtem ko je v drugem delu vsakega poglavja dodana krščanska perspektiva, ki teološko misel povezuje z duhovnim razmislekom. Osnova za celostno in holistično dojemanje stvarnosti je komplementarnost med filozofskim in teološko-duhovnim načinom razmišljanja. Plodna filozofska in teološko-duhovna proučevanja se morajo dopolnjevati v kritičnem dialogu, ki vodi k celostnemu dojemanju resničnosti.

Prvo poglavje je kot preambula v monografijo in posebej izpostavlja, da je namen poslušanja čim globlje in spoštljivo dojeti, kaj nam drugi sporoča – nato pa v duhu dialoga poiskati odgovor, ki naj poveže različne načine dojemanja resničnosti. Ko bodo udeleženci dialoga drug do drugega postali bolj pozorni – tj. sposobni sočutnega in spoštljivega sobivanja ter sodelovanja za skupno dobro –, bodo bolj ustvarjalna in konstruktivna tudi njihova razmišljanja. Takšno poslušanje in dialog se začneta s spoštovanjem notranjega miru, ki nam omogoča osvetliti stiske in izzive današnjega časa, pa tudi Božji klic, ki človeka nagovarja v različnih življenjskih okoliščinah.

Drugo poglavje predstavlja vprašanje anateizma, ki je opredeljen kot poskus ponovnega razodevanja Božje navzočnosti v našem času. Po obdobju ateizma s triumfalnim sloganom »Bog je mrtev« vstopamo v obdobje anateizma, ki ga Richard Kearny označuje kot čas ponovnega odkrivanja Boga – poudarjata avtorja. To poglavje je še posebej izvirno in aktualno, saj na argumentiran način odgovarja na protislovno situacijo in temeljno vprašanje, kako v času navidezne odsotnosti Boga ponovno odkrivati njegovo navzočnost, ki se kaže na nov način in novih oblikah iskanja.

Tretje poglavje – ob upoštevanju okrnjenega transhumanističnega pogleda na človeško življenje – izpostavlja, kako krščanstvo na človeško življenje ponuja celovitejši pogled, ki izhaja iz kontemplacije življenja Jezusa Kristusa. Četrto poglavje odpira vprašanje napetosti med smrtnostjo človeškega telesa in željo duše po doseganju nesmrtnosti. Kontemplacija je glavna tema petega poglavja. Tako starogrški kot tudi krščanski misleci imajo kontemplacijo za prvobitni način vzpostavljanja harmoničnega odnosa do sveta. Kontemplacija je edinstven način odnosa do sveta in iskanja globljega smisla. Grški filozofi ter številni krščanski teologi in učitelji duhovnosti so pomen kontemplacije (resonance) – vsak na svoj način – razumeli kot prisotnost Drugega, torej kot prisotnost nečesa, kar človeško zemeljsko življenje presega in obenem podpira celovitejši način življenja. Šesto poglavje se posveča rezilienci (odpornosti) in pri tem poudarja, da le sprejemanje človeških strahov ob stiskah, krizah in smrti vodi k bolj izpolnjenemu življenju. Krščanska duhovnost kristjanom omogoča zaznavanje Božje prisotnosti in bli-

žine in zavest o njej v človeških slabostih in mejah. Bog kot nespremenljiva in stalna navzočnost je v človekovem življenju trden temelj, na katerega lahko ljudje vedno računajo in h kateremu se lahko vedno obrnejo. Z Božjo neomajno navzočnostjo si ljudje lahko pridobijo odpornost in moč za soočanje s težavami ter iskanje poti do globlje polnosti življenja.

Iskanje upanja je glavna tema sedmega poglavja. Upanje je tista kakovost življenja, ki človeka v trenutkih negativnosti in obupa odpira novim možnostim razmišljanja in delovanja. Upanje je pogled na stvari, ki v kronološkem dojemanju časa ostajajo nevidne. Krščanska duhovnost – razumljena kot vera, vključena v življenje posameznika in skupnosti – kristjane opogumlja, da profano dojemanje časa (*chronos*) zamenjajo s *kairos*, s tem pa si lahko odpirajo neskončna obzorja upanja in smisla bivanja. Avtorja tako upanju odpirat a novo razsežnost, ki je onstran zgolj empirističnih in imanentističnih razsežnosti bivanja, saj se časovnost dopolnjuje s Presežnim, zlasti pa z darom, ki je onstran človekovih meja in želje po obvladanju vsega.

V zadnjem, 8. poglavju, avtorja posebej izpostavi, da je integrativni pristop pot, kako najti smiselno ravnotežje med vero in razumom, duhovnim in materialnim, relativnim in absolutnim, avtoriteto in svobodo ter imanenco in transcendenco, saj posameznik tako v različnih duhovnostih lažje vidi priložnost za boljše odkrivanje lastne duhovnosti.

Avtorja monografije se zavedata, da je v sodobnem času še veliko več izzivov in odprtih vprašanj, kot jih zajema osem poglavij te knjige. Znanstvena monografija je velik prispevek in spodbuda, da naj kristjani vedno znova ostajamo v dialogu s svetom, v katerem živimo – hkrati pa tudi opozorilo, da nihče ni v posesti vse resnice, zato so poslušanje, razumevanje, spoštovanje, učenje od drugega načini, kako hitro spreminjajoč se svet lažje razumeti. Platonjak in Svetelj sta tako na znanstveno visoki ravni, v vzajemnem dopolnjevanju filozofskega in teološkega (duhovnega) pogleda, dosegla zahteven cilj monografije: namreč, da je »učinkovit dialog mogoče vzpostaviti le, če temelji na iskrenem poslušanju tistega, ki z nami komunicira – bodisi drugega človeka, vesolja ali Boga«, kot sta zapisala v uvodu v monografijo.

Monografija je dragocen prispevek filozofsko-teološkega-duhovnega pogleda na aktualna vprašanja sodobnega časa, Obogatila bo lahko nadaljnje razprave, ki naj temeljijo na poslušanju in dialogu. Prav s tem poudarkom pa je monografija v tesnem soglasju s sinodalnim dogajanjem v Cerkvi, h kateremu nas s svojo besedo in zgledom spodbujal papež Frančišek.

Ker je monografija v angleščini, bo lahko nagovorila širši prostor – tako evropski kot svetovni –, saj je njena vsebina izjemno aktualna in želi odgovoriti na mnoge izzive sodobnega iskalca, ki v sekularnem svetu vedno znova išče in odkriva sledi Presežnega.

Anton Jamnik